

LIFE IP NATUREMAN

LIFE16 IPE/DK/006

Halkær N15-2

Overordnet Vision

Halkær Ådal og Bredning set fra Halkær Enge

Aalborg Kommune, 2021

Ansvarsfraskrivelse:

Oplysningerne i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning.
EU-Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

Indhold

Projektområdet generelt	3
Oversigt	3
Kortlagt habitatnatur	4
Potentiel habitatnatur:	6
Arter:	6
§3-natur.....	6
Trusler mod områdets naturværdier	7
Driftshistorie samt nuværende drift og pleje.....	7
Vandløb og grøfter.....	7
Klimapåvirkning	8
Andre forhold	8
Vandindvinding.....	8
Ejerstruktur.....	9
Overordnet vision for området	9
Indledende overvejelser om de næste trin	9
Interessentundersøgelse.....	10
Botanisk forundersøgelse.....	10
Hydrologiske forundersøgelser	10
Ejendomsmæssige forundersøgelser.....	11
Landdistriktsudvikling	11
Økosystemtjenester og socioøkonomiske aspekter	11
Stier og øvrig offentlig adgang.....	12
Gennemførte, planlagte og ansøgte tiltag	12
Sammenbinding af arealer	12
Vandløbsvedligeholdelse og projekter.....	12
Plan og budget for perioden 2021- 2025	13
Inddragelse af lodsejere.....	13
Andet.....	13
Tidsplan	13
Budget	13
Referencer	13
Bilag.....	14

Projektområdet generelt

Oversigt

Delområde 15-2 Halkær på knapt 1500 hektar er en del af det udpegede Natura 2000-område nr. 15 – Nibe Bredning, Halkær Bredning og Sønderup Ådal. Området ligger i tilknytning til projektområde N15-4 Halkær Ådal, Vesthimmerland samt N15-3 Sønderup Ådal og rummer de nedstrøms dele af Halkær Å-systemet samt Halkær Bredning.

Figur 1: Natureman delområde N15_2 - Halkær

Projektområdet er ca. 9 km langt, mellem 300 meter og 3,5 km bredt og ligger mellem Vegger i syd og Sebbersund i nord. Størstedelen af landarealet er beskyttet natur i den brede Halkær Ådal i syd fra Vegger til udløbet i Halkær Bredning samt langs bredningens bredder. Våde eller fugtige naturtyper udgør på grund af væsentlig grundvandsudstrømning i ådalen og nærheden til fjorden hovedparten af mosaiken, men der er også mindre indslag af tørrere områder med hede og overdrev i de højere beliggende områder i kanten af projektområdet (bilag 3). En stor del af det omgivende nære landbrugsopland til ådalen er i økologisk omdrift.

Natura 2000-området er for dette delområdes vedkommende udover marine naturtyper udpeget på grund af en massiv forekomst af rigkær i ådalen og strandenge i bredningen. Der er desuden en række andre mindre arealer med tørrere naturtyper. Dette er sammen med udviklingspotentialer for mere og bedre natur også baggrunden for, at området er interessant i LIFE IP NATUREMAN sammenhæng. Området rummer desuden en bestand af gul stenbræk samt flere forekomster af djævelsbid, ligesom hedepletvinge tidligere har ynglet nord og syd for området.

Området ligger udelukkende i Aalborg Kommune, men grænser op til og har sammenhæng til delprojektområder i Vesthimmerlands og Rebild Kommune. En mindre del af området er omfattet af en arealfredning ved Sebbesund¹.

Kortlagt habitatnatur

Naturtyperne rigkær (7230), kildevæld (7220) og surt overdrev (6230), kalkoverdrev (6210) er truede både nationalt og internationalt, og derfor er der særligt fokus på netop disse naturtyper i projektet LIFE IP NATUREMAN. I delområde 15-2 er der desuden fokus på strandenge (1330), som Danmark i kraft af en stor andel af det samlede europæiske areal har et særligt ansvar for. I Danmark følges udviklingen i Natura 2000-områderne, og indsatser og målsætninger prioriteres løbende i Natura 2000-planerne.

På kortbilag 1 ses den kortlagte lysåbne habitatnatur indenfor projektområdet, og på bilag 2 ses naturtilstanden for disse jf. basisanalysen 2021-2027.

Vurdering af naturtilstanden bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 2), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst (Miljøstyrelsen, 2016). Naturtyperne vurderes at være i gunstig bevaringsstatus, når de er i tilstandsklasse I og II.

Figur 2: Tilstandsklasser for habitatnaturtyper

Lysåbne habitatnaturtyper

Der er mindre arealer registreret som tidvis våd eng øst for Halkær Sø og åen i moderat eller god tilstand i flg seneste Natura2000-basisanalyse (tabel 1 og bilag 2). Af områdets mange habitatregistrerede rigkær har hovedparten god tilstand og ca. 20 % moderat tilstand. På henholdsvis øst og vestsiden af Halkær Sø er der små rigkærsarealer registreret med en høj tilstand, og et mindre areal på vestsiden af Halkær Sø er ligesom det tilknyttede hængesækareal registreret med ringe naturkvalitetstilstand. Kildevæld fortrinsvis langs ådalsskrænter og i de resulterende rigkær er alle registreret med god tilstand. En del arealer har skiftet registrering fra kildevæld til rigkær mellem første og anden kortlægningsperiode, uden at dette dog vurderes at have baggrund i en egentlig ændring i det hydrologiske regime.

¹ [Fredningsnummer 805100 jf Naturklagenævnet af 30. august 2006 og Fredningsnævnet af 24. maj 2005.](#)

De sure overdrev, der ligger fra Navet på Sebbersundhalvøen i nord langs den østlige side af bredningen og Halkær Ådal til Hedegårde i syd er i flg. basisanalysen for hovedpartens vedkommende i moderat eller god tilstand. Dog er et enkelt meget lille areal ved Djørup registreret som ringe, mens det sydligst registrerede areal med surt overdrev ved Hedegårde som det eneste i området har tilstandsklassen høj. Der er desuden ét lille kalkoverdrev v. Sebber Stationsby med moderat tilstand registreret i udkanten af et større surt overdrev. Kalkoverdrevets oprindelse kendes ikke, men kan f. eks. skyldes en forhenværende kalkrig kilde eller oplag af kalk på de tidligere landbrugsarealer. Et lille areal i en slugt øst for Halkær Sø ved Skovsgårdsvej er registreret som tør hede i god tilstand. Et areal med enekrat i Ørnebjergene øst for Halkær Møllesø er registreret med ca. halvdelen i moderat og halvdelen af arealet i god tilstand.

Enkelte strandensregistrerede arealer i den nordlige del af bredningen har god tilstand i flg. basisanalysen, mens mindre arealer på den sydvestlige del af bredningen, samt østsiden af Sebbersundhalvøen er i ringe tilstand. Hovedparten af strandensarealerne er dog registreret med moderat tilstand. Strandensregistreringerne går især på den østlige side af bredningen over i vadebladerregistreringer. Marine habitatnaturtyper i øvrigt er ikke relevant i Natureman-sammenhæng og behandles ikke.

Projektområdet rummer foruden lysåbne naturtyper enkelte skovnaturtyper både langs bredningen og i ådalens højereliggende dele foruden urtebræmmer langs vandløbene.

Søer

Ud over Halkær Sø på knapt 85 ha i ådalen er der registreret en håndfuld småsøer på under 1 ha i ådalens mosaiknatur. Søen er etableret i 2005 på lavbund som et VMP-II projekt.

Tabel 1: Arealfordeling i ha på lysåbne habitatnaturtyper og tilstandsklasse

Tilstandsklasse / Habitatnaturtype	I	II	III	IV	V	Sum areal pr. habitatnaturtype
Enekrat		0,73	0,61			1,34
Hængesæk				0,08		0,08
Kalkoverdrev			0,04			0,04
Kildevæld		2,75				2,75
Rigkær	2,5	42,89	9,58	1,22		56,19
Strandeng		9,03	50,28	5,82		65,13
Surt overdrev	0,72	6,43	9,25	0,09		16,49
Tidvis våd eng		0,91	2,67			3,58
Tør hede		0,12				0,12
Sum	3,2	62,9	72,4	7,2		146

Af basisanalysen for Natura 2000-planen fremgår det, at de væsentligste trusler for de lysåbne habitatnaturtyper er:

- Tilgroning med middelhøje-høje urter på grund af manglende drift/pleje
- Tilgroning med vedplanter på grund af ophørt drift
- Uhensigtsmæssig hydrologi på grund af grøftning
- Randpåvirkning og næringsstofbelastning
- Overfladevand

Potentiel habitatnatur:

Da hovedparten af projektområdet er registreret som (lysåbne) beskyttede naturtyper, der rummer grundvandsudstrømningsområder, vurderes det, at der er potentiale til forbedring og udvidelse af habitatnaturområderne med især rigkær/kildevældsnatur i de § 3-registrerede eng- og mosearealer (bilag 3), mens potentialet for udvidelse af tørrere habitatnaturtyper er mindre inden for projektområdet. Dog er kun en mindre del af hede- og overdrevarsarealerne ved Ørnehøje sydøst for Halkær i dag registreret som habitatnatur (enekrat og surt overdrev). Såvel der som på overdrevarsarealer ved Sebber Stationsby og på Sebbersundhalvøen er der mulighed for udvidelse og udvikling af områderne med tør habitatnatur. Langs østsiden af bredningen samt i den sydlige del af projektområdet findes desuden arealer, der på sigt kan udvikles til natur, hvis de udtages fra omdrift og underlægges hydrologiske og plejemæssige tiltag.

Arter:

Natura2000baseret analysen har to registreringer fra de senere år af gul stenbræk i engarealer øst for Halkær Sø og Å ved Hedegårde, mens der ikke er registreringer siden 2005 på en lokalitet lidt længere mod nord. En tilsyneladende nyregistrering i 2021 i arter.dk på vestsiden af Halkær Sø er ikke reel, men et resultat af sløring af den præcise lokation som en del af den kendte på østsiden af søen.

Kildevældsvindelsnegl findes iflg Natura2000baseret analysen nær Halkær Møllesø på den østlige side af Halkær Sø. Arten er tidligere² fundet på to andre lokaliteter i projektområdet

Blank seglmos er fundet ved Hedegårde.

Særligt på den vestlige side af bredningen og Halkær Ådal er der en del registreringer af forskellige gøgeurter³, men bakkegøgeurt er ikke registreret i delområdet.

Djævelsbid, der er værtsplante for hedepletvinge findes såvel langs bredningen som i Halkær Ådal, og hedepletvinge er tidligere registreret både nord og syd for projektområdet, men den nærmeste population findes nu på de himmerlandske heder adskillige kilometer mod vest. Der er på denne baggrund ikke stor sandsynlighed for naturlig spredning til projektområdet.

De ånære arealer med udbredt rørsump mellem Halkær Sø og bredningen er udpeget som levested i god tilstand for rørhøg.

Delområdets øvrige registrerede arter, der er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, er knyttet til vandløb eller marine naturtyper⁴. Spidsnudet frø er ligesom butsnudet frø registreret i den sydlige del af området. Stor vandsalamander er registreret på en enkelt lokalitet lige udenfor delområdet mod vest⁵

§3-natur

Hovedparten af projektområdet er registreret som vandstandsafhængig beskyttet natur, dvs. enge inkl. strandeng, moser og søer (bilag 3). I eng og mosearealerne medfører udstrømmende grundvand især i ådalen, men også langs bredningen, en del kilde- og rigkærsarealer – også i områder, der ikke er registreret som habitatnatur. Langs og på dalskrænten af både ådal og bredning er der mindre partier med tørrere natur – primært registreret som overdrev, men også mindre hedearealer v. Halkær (Ørnehøje).

² omkring 2005 – 2006 iflg. Arter.dk

³ Arter.dk

⁴ Feks. odder og bæklampret i, flg. basisanalyse 2022-2027 og arter.dk

⁵ Sebber Kloster Skov April 2009

Hovedparten af de beskyttede arealer er ved seneste besigtigelse registreret med en moderat (III) eller ringe (IV) naturtilstand. I den nordvestlige del af bredningen er der dog større sammenhængende arealer med såvel mose som fersk eng og strandeng med god naturtilstand, mens enkelte arealer på den vestlige bredning samt nord og syd for Halkær Sø er registreret med dårlig (V) naturtilstand. Kun godt 1 % af den beskyttede natur i området blev ved seneste besigtigelse registreret med en høj naturtilstand (tabel 2).

Tabel 2: Arealfordeling i ha på beskyttede naturtyper og tilstandsklasse

Tilstandsklasse / Habitatnaturtype	I	II	III	IV	V	Sum areal pr. habitatnaturtype
Fersk Eng	0	39,0	80,4	48,6	15,2	183,2
Hede	0	7,0	2,1	0	0	9,1
Mose	3,5	29,3	74,7	45,4	19,3	172,3
Overdrev	2,0	18,8	10,7	1,4	0	32,9
Strandeng	0	22,9	31,5	12,2	0,5	67,1
Sum	5,4	117,0	199,5	107,6	35,0	464,6

Trusler mod områdets naturværdier

Driftshistorie samt nuværende drift og pleje

Store dele af delområdet inkl. det, der nu er bunden af Halkær Sø, har tidligere været i intensiv omdrift for hovedpartens vedkommende betinget af intensiv dræning/grøftning, men mange arealer drives nu som permanent græs. Hovedparten af området er som nævnt beskyttet natur. En betragtelig del af områdets beskyttede natur, især arealer registreret som eng samt enkelte hede- og overdrevsarealer, er omfattet af 5-årige græsplejetilskudsordninger. En del arealer i det nordvestlige hjørne af området langs bredningen er desuden omfattet af tilskud til 20-årig miljøvenlig drift med udløb i 2022, og der er i 2019-2020 givet tilskud til permanent ekstensivering af ca. 50 ha på vestsiden af bredningen (Figur 3). De enkelte tilskudsarealer i fht. græspleje varierer i størrelse fra under 1 ha for godt 1/3 af arealernes vedkommende til lige under 10 ha (Bilag 5).

Dele af de resterende arealer er muligvis for våde til at oppebære græsning og/eller slet, men der er også græsnings- og sletegnede huller i den nuværende plejetilskudsdekning. Det ånære rørskovsområde mellem Halkær Sø og bredningen bør bevares uskåret som yngleområde for rørhøg mm, men området kan evt. indgå i et større græsningsområde.

Fra 2022-dyrknings sæsonen medfører en lovændring⁶, at heller ikke engarealer kan omlægges, iså s el. uanset hidtidig dyrkningspraksis. Som det fremgår af kortbilag 5 er kun mindre arealer i de kommende år **ikke** enten beskyttet natur eller omfattet af græsplejeordningen eller begge dele. Omdriftsarealer i direkte tilknytning til beskyttet natur er koncentreret langs bredningens østlige bred ovenfor strandengene samt i det sydøstlige hjørne af projektområdet ved Vegger, hvor nogle arealer tørholdes blandt andet med et dige.

Vandløb og grøfter

Der har været og er fortsat en del afvanding via grøfter i Halkær Ådal syd og øst for søen, ligesom engarealerne langs bredningen er stærkt grøftede (bilag 4). Flere diger i området ved Halkær Sø holder

⁶ jf. lov nr. 1057 af 30. juni 2020 om ændring af lov om naturbeskyttelse

sammen med grøftningen dele af arealerne tørrere end naturligt i ådalen, der i udgangspunktet er et grundvandsudstrømningsområde⁷. Dog er der langs skræntfoden sandsynligvis også tilførsel af mere overfladenært og næringsrigt vand fra terrænnære magasiner, og en del af dette føres via grøfterne gennem de beskyttede udstrømningsarealer i ådalen. Grøfterne kan således det enkelte sted medføre en forøget afstrømnings hastighed af det udstrømmende grundvand eller forhindre oversvømmelse af de næringsfølsomme arealer med næringsrigt vand - eller eventuelt begge dele. Opstuvningssituationer i forbindelse med høj vandstand i Limfjorden kan medføre oversvømmelse af ånære arealer med næringsrigt vand.

Der bliver slået grøde i Halkær Ås hovedforløb Å op til 3 gange om året. Vandløbsvedligeholdelsen af åen har generelt to formål, dels at afvande og regulere vandstanden i de tilstødende arealer og dels at skabe øget biodiversitet og (gen)skabe en fysisk variation, der minder om naturlige vandløb med renskyllede strømrrender i et bugtet forløb. Tracéet for de nedstrøms dele af Halkær Å nord for broen ved Halkær ligger stort set tæt på eller i terræn, mens de sydlige dele dels er dybere nedskåret, dels ligger bag eller mellem diger.

Bortset fra hovedløbet af Vidkær Å på vestsiden af bredningen og de nedre stræk af Vøvel Bæk på østsiden har områdets vandløb ikke målopfyldelse i flg. basisanalysen til vandområdeplanerne 2021-2027. Tilstandsvurderingen for strækningerne uden målopfyldelse har primært baggrund i moderat eller ringe tilstand for fisk, mens bunddyrene generelt har god tilstand, og datamaterialet vedr. planter er spinkelt.

Klimapåvirkning

Store dele af delområde N15_2 ligger under kote 1,5 (DVR90) og er således på sigt truet af havspejlsstigninger pga klimaforandringer. Dette gælder i første række strandengene i bredningen, der kan forventes at blive permanent vanddækkede, men som på grund af topografien måske kan rykke længere ind i land. Dette vil dog medføre pres⁸ på højereliggende naturtyper som rigkær og ferske enge pga saltvandspåvirkning og/eller opstuvning af og oversvømmelse med næringsholdigt åvand fra baglandet.

Andre forhold

Vandindvinding

Indvindingen af grundvand i selve projektområdet er beskedne. I kort afstand fra projektområdet rundt om Halkær Ådal er der dog p.t. en del forholdsvis diffus indvinding til såvel almen vandforsyning som husdyrbrug, markvanding og enkelte virksomheder. Teoretiske beregninger af den potentielle sænkning som følge heraf indikerer, at trykniveauet i det primære magasin i den sydlige del af ådalen kan påvirkes af vandindvinding⁹. På baggrund af såvel den relativt beskedne indvinding som områdets overordnede udstrømningskarakter, samt at naturkvaliteten i området generelt er korreleret til lokale afvandingsforhold og/eller (manglende) plejeindsats, vurderes vandindvindingen rundt om ådalen dog p.t. ikke at medføre væsentlige negative påvirkninger på vandstandsafhængige naturarealer i delområdet.

Det kan imidlertid forventes, at en del mindre vandforsyninger vil lukke i de kommende år, blandt andet pga udfordringer med kvaliteten af vandet. Dette vil medføre, at den almene vandindvinding koncentrerer på færre kildepladser, hvilket lokalt kan medføre påvirkning af vandstandsafhængige naturtyper i ådalen. Der foreligger på nuværende tidspunkt kun en kort serie målte data for basistrykniveauer¹⁰ i den sydlige del af

⁷ Se bilag 8 med hydrologisk typologisering i 100 x 100 m grid

⁸ Coastal squeezing

⁹ Aalborg Kommunes beregninger i screeningsprogrammet BEST samt Cowirapport 2018 (reference nr. 6).

¹⁰ Cowirapport 2018 (reference nr. 6).

ådalen, og der er behov for længerevarende dataserier for vurdering af potentiel påvirkning fra fremtidige indvindingsbehov.

Ejerstruktur

Delområdet¹¹ ejes af i alt ca. 150 lodsejere. Ejer kredsen rummer større landbrugsejendomme, der ejer store arealer inden for projektområdet samt fritids- og kultur-, borger og ejerforeninger såvel som Naturstyrelsen og Aalborg Kommune. Desuden ejes en del mindre enkeltarealer af folk, der enten bor i eller tæt ved området eller bor langt væk i byer. Der findes heltids- og deltidslandmænd i området samt folk der arbejder med naturpleje.

Overordnet vision for området

Den overordnede vision for projektområdet er at sikre gunstig bevaringsstatus for habitatnaturtyperne, særligt rigkær, kildevæld, overdrev og strandenge. Dette skal opnås ved at:

- sikre optimal og langsigtet pleje af habitatnaturen
- øge arealet af og opretholde sammenhængen mellem rigkærene
- sikre og fremme vilkårene for gul stenbræk
- sikre sammenhængen mellem eksisterende strandenge og bagvedliggende eng- og rigkærsarealer
- øge arealet af og sammenhængen mellem overdrev
- etablere en mere naturlig hydrologi i projektområdet
- virke for en hensigtsmæssig arrondering ifht. naturpleje som virkemiddel og som driftsgren
- styrke lokalområdet gennem understøttelse af samarbejde omkring produktion, forarbejdning og afsætning af fødevarer
- monitorere og fremtidsvurdere trusler mod områdets våde habitatnaturtyper

Visionen er at få samlet projektområdet i flere større driftsenheder - som kan afgræsses ekstensivt med hårdføre græssere, der kan gå ude hele året rundt. Større driftsenheder med helårsgræsning vil binde eksisterende forekomster af habitatnatur sammen med arealer med udviklingspotentiale og dermed give bedre mulighed for spredning af arter og øge mulighederne for, at potentiel natur udvikler sig positivt. Driften af arealerne skal så vidt muligt give mening for såvel natur som naturplejer.

Nogle arealer er svært tilgængelige - også for græssende dyr. Desuden er der risiko for at dyr kommer til at sidde fast i de bløde rigkær eller kildevæld. Der kan derfor arbejdes med at etablere faciliteter, som gør det mere attraktivt at være naturplejer i området. Det kunne fx være indkøb af drone til at tilse dyr eller udvikling og investering i intelligente øremærker eller anden sporing af dyrene, mobile fangfolde, kvægovergange mv samt (hjælp til) etablering af et græsningslaug, hvor man hjælper hinanden med at tilsyn, øremærkning, indfangning eller flytninger af dyrene.

Etablering af en mere naturlig hydrologi gennem mindsket dræning ved nedlæggelse af grøfter vil give mulighed for, at arealet af eksisterende rigkær udvides og områder med (tidvis) våd eng opnår bedre naturkvalitet. Evt. drænedede kildevæld kan opdages og måske reetableres. Ændringer søges samtænkt med andre initiativer i området, så feks hydrologiske ændringer kan ske integreret med fremtidige vandløbsrestaurerings- og vådområdeprojekter.

Indledende overvejelser om de næste trin

Aktioner

¹¹ Udenfor by- og sommerhusområder

Følgende aktioner fra LIFE IP NATUREMAN vurderes at være relevante i projektområdet:

- A.1. Forundersøgelser, interessekortlægning samt forberedelse af projekter og udbud
- A.2. Udarbejdelse af ansøgninger samt projektudvikling og facilitering af komplementære projekter
- C.1. Etablering af afgræsning
- C.2. Rydning af uønsket opvækst
- C.3. Etablering af hensigtsmæssig hydrologi
- C.4. Særlig pleje af arter og naturtyper
- C.6. Jordfordeling (afklares i samarbejde med Landbrugsstyrelsen)
- C.8. Stier
- C.9. Afsætning af kød fra naturpleje
- D.1. Monitering af udvalgte habitatnaturtyper og -arter
- D.2. Monitering af økosystemtjenester og socialøkonomisk effekt
- E.2. Information og formidling
- E.3. Kapacitetsopbygning
- E.5. Naturpleje som driftsgren

Interessentundersøgelse

Der er fra såvel tidligere projekter i området som løbende kontakt til en del lodsejere i området. Der bygges videre på dette grundlag.

Botanisk forundersøgelse

Gul stenbræk har som nævnt én kendt bestand i ådalen. Arten bør fortsat overvåges tæt – og evt. eftersøges yderligere. Viden om kendte forekomster inddrages i forbindelse med initiativer til såvel etablering af naturlig hydrologi gennem mindre grøftning som lysåbne forhold gennem græsning.

Som nævnt er djævelsbid ikke ualmindelig i projektområdet. Voksestederne for denne bør have opmærksomhed ved evt ændring af hydrologiske forhold, men gul stenbræk har som udgangspunkt højere prioritering i lyset af, at hedepletvinge ikke kan forventes at spredes naturligt til projektområdet. Hvis hedepletvinge søges etableret, vil der foruden solide djævelsbidpopulationer uden skyggende vedvækst være behov for (detaillortlægning og pleje af) nærliggende hede- og overdrevsarealer med henblik på blomster/nektarproduktion til den voksne hedepletvinge.

Der kan foretages en gennemgang af eksisterende botaniske data for områdets §3-registrerede eng- og mosearealer, herunder data fra Aalborg Kommunes tilbagevendende kortlægning af § 3-arealer med henblik på i detaljer at fastslå potentialet for udvikling af bedre kvalitet.

Hydrologiske forundersøgelser

Som nævnt er en del af de registrerede eng- og mosearealer noget grøftede og for nogles vedkommende præget af afvanding, ligesom der indvindes vand primært i oplandet til projektområdet. Cowi har for Aalborg Kommune tidligere lavet en forholdsvis detaljeret undersøgelse af de hydrologiske forhold og mulighederne

for at forbedre disse i 3 strandengsområder langs bredningen samt et område nær Vegger i Halkær Ådal¹². Studiet pegede på, at trykniveauet i grundvandsmagasinet især i de sydlige dele nær Vegger kan være påvirket af vandindvinding, men feltundersøgelserne af de enkelte arealer indikerer, at naturkvaliteten som udgangspunkt varierer fra høj til ringe med afvandsforhold via grøfter og (manglende) pleje enten alene eller i kombination.

Der er desuden tidligere givet tilskud til en række andre mindre forundersøgelser og projekter vedr. etablering af naturlig hydrologi i projektområdet (bilag 9). Erfaringer fra studierne skal opsamles og kan anvendes i forbindelse med detailplanlægningen af konkrete projekter i dialog med lodsejere. Som nævnt under botaniske forhold er det her vigtigt at have øje for forbedring af forholdene for eksisterende forekomster af gul stenbræk. Det skal ligeledes sikres, at forholdene i rigkærs- og kildevældsområder ikke påvirkes negativt ved overskylning med næringsrigt vand, der tidligere ledtes til åen via grøfter. Nedlæggelse af grøfter vil i nogle tilfælde kræve dispensation fra NBL §3.

Da der forventes behov for øget indvinding af vand til almen vandforsyning især nær den sydlige del af projektområdet ved Vegger, kan der med fordel etableres overvågning af det terrænnære og dybere grundvandsspejl i dette område med henblik på vurdering af den potentielle effekt heraf. En sådan overvågning kan desuden medføre flerdisciplinær interesse og dermed yderligere styrke vidensopbygning om området. Tilsvarende kan det overvejes, om trykniveauerne/vandspejlet i de ydre dele af ådalen skal overvåges mhp. at følge klimainducerede vandspejlsstigninger.

Ejendomsmæssige forundersøgelser

Delområdet rummer arealer fra ca. 130 ejendomme med ca. 150 lodsejere jf. afsnit vedr. ejerstruktur. En stor del af de beskyttede arealer, som langt hovedparten af delområdet udgøres af, er p.t. omfattet af 5-årige støtteordninger i fht. græspleje (græsning/slet), der dog er fordelt på mange mindre enheder). Det vides, at der i dele af området er lokal interesse for etablering af større plejeenheder – også over flere ejendomme.

I nogle områder i ådalen kan ønsket om en udbygning af afgræsning støde mod mere økonomisk attraktive jagtinteresser.

Landdistriktsudvikling

Ud over Vegger, der ligger lige syd for delprojektområdet i Vesthimmerland Kommunes projektområde rummer området Halkær med Halkær Kro centralt og Sebbesund i den nordlige ende. Desuden ligger en række små samfund i kort afstand fra projektområdet (Djørup og Bislev mod øst og St. Ajstrup, Skørbæk og Ejdrup mod vest).

Områdets (borger)forenings- og erhvervsliv bør søges inddraget i fht. in put, så Life-projektet kan medvirke til at løfte lokalområdet. Der eksisterer omkring Halkær Ådal i forvejen et mangeårigt netværk omkring produktion, forarbejdning og afsætning af økologiske landbrugsvarer, som eventuelle biprodukter fra Natureman-projekter vil kunne indgå naturligt i. Halkær Kro har desuden for nyligt opnået finansiering¹³ til et mad- og kulturprojekt med baggrund i den lokale økologiske produktion mm.

Økosystemtjenester og socioøkonomiske aspekter

Det skal undersøges, hvilke økosystemtjenester og socioøkonomiske aspekter der er relevante at følge og analysere på i projektområdet. Dette skal ske i samarbejde med arbejdsgruppen for aktion D.2: Monitorering af økosystemtjenester og socialøkonomisk effekt.

¹² Reference nr. 6

¹³ 15 millioner kr.

Stier og øvrig offentlig adgang

Limfjordscykelruten strejfer området mod nord ved Sebbersund, mens Nibe-Hvalpsundcykel/vandreruten på det nedlagte privatjernbanespor går gennem området fra nord til syd på østsiden af bredningen og ådalen. Halkærruten på mindre veje og stier på vestsiden af bredningen fra Halkær til Sebberområdet forbinder de to andre og større ruter. Uden at en egentlig rute er udpeget, er der også mulighed for færdsel til fods eller cykel på mindre stier og veje langs den vestlige del af ådalen mellem Vegger og Skørbæk. Endelig er der adgang for gående på diget mellem Halkær Bro og parkeringspladsen på den østlige side af Halkær Sø.

Der er etableret shelter ved Halkær og fugletårne flere steder i området, blandt andet ved Halkær Sø.

Gennemførte, planlagte og ansøgte tiltag

Sammenbinding af arealer

Der er givet tilskud til forberedelse af afgræsning af i alt godt 150 ha primært langs bredningen, men også til mindre områder i Halkær Ådal (bilag 10) . I 2019 og 2020 er der desuden opnået tilskud til sammenbinding og permanent ekstensivering af en række arealer på den vestlige side af Halkær Bredning. Som nævnt er mange større og mindre områder desuden omfattet af græsplejetilskudsordninger (5 årige eller 20-årige) .

Figur 3: Arealer i delområde N15_2, hvor der i 2019-2020 er opnået tilskud permanent ekstensivering af større sammenhængende arealer.

Vandløbsvedligeholdelse og projekter

Som nævnt skæres grøden op til 3 gange årligt i hovedløbet af Halkær Å. Der er ikke planlagt yderligere vandløbsprojekter i delområdet del af Halkær Å-systemet, men tidligere gennemført projekter opstrøms samt i oplandet til bredningen, feks. i Hvidkær Å.

Desuden er et vådområdeprojekt vest for Halkær Sø i overgangsfasen mellem jordfordeling og praktisk udførelse.

Plan og budget for perioden 2021- 2025

Inddragelse af lodsejere

Der skal arbejdes videre med kontakt og støtte til lodsejere omkring sammenbinding af arealer i større enheder om muligt med inkludering af mellemliggende arealer, der p.t. er i omdrift. I det enkelte område undersøges samtidigt interessen blandt lodsejere og eventuelt mulighederne for at etablere mere naturlige hydrologiske forhold.

Ud over de generelle forhold vedr. habitatnaturtyper skal der være særlig opmærksomhed på at opretholde og evt. udbrede plejeforhold for gul stenbræk.

Andet

Der skal arbejdes for etablering af en monitoring af grundvandsstanden i de indre dele af Halkær Ådal med henblik på en vurdering af truslen fra nuværende og fremtidige ønsker om øget almen vandindvinding.

Tidsplan

Ud fra lokalkendskab og tidligere kortlægninger er der udarbejdet en opgørelse over potentielle mulige aktiviteter i delområdet, se afsnittet "Aktioner". Med udgangspunkt i en konkretisering af aktiviteterne på ejendomsniveau gennemføres lodsejerinddragelsen som en række mindre lodsejermøder med relevante lodsejere og repræsentanter fra landboforeninger. Delområdet rummer ca. 150 ejendomme og en opdeling i flere og mindre lodsejermøder vurderes i dette tilfælde at være mere overskueligt og lettere at facilitere.

Invitation til og afholdelse af lodsejermøder ventes gennemført ad hoc i løbet af 2022-2025

Der samles løbende op på de afholdte møder og konkrete aktioner planlægges og iværksættes her ud fra.

Overvågning af grundvandsstanden v. Vegger søges etableres i 2022.

Budget

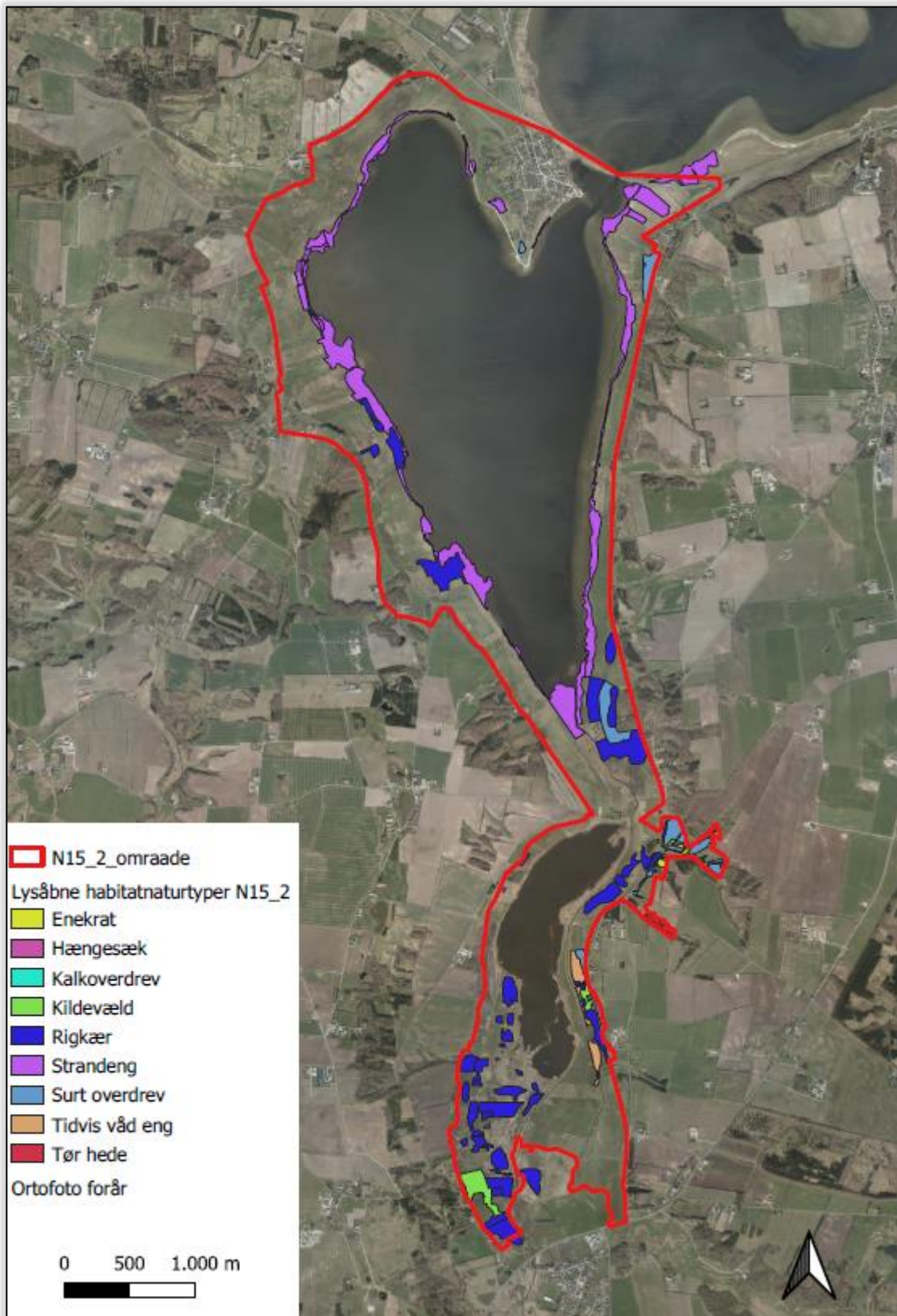
Se aktivitetsbeskrivelse 0056

Referencer

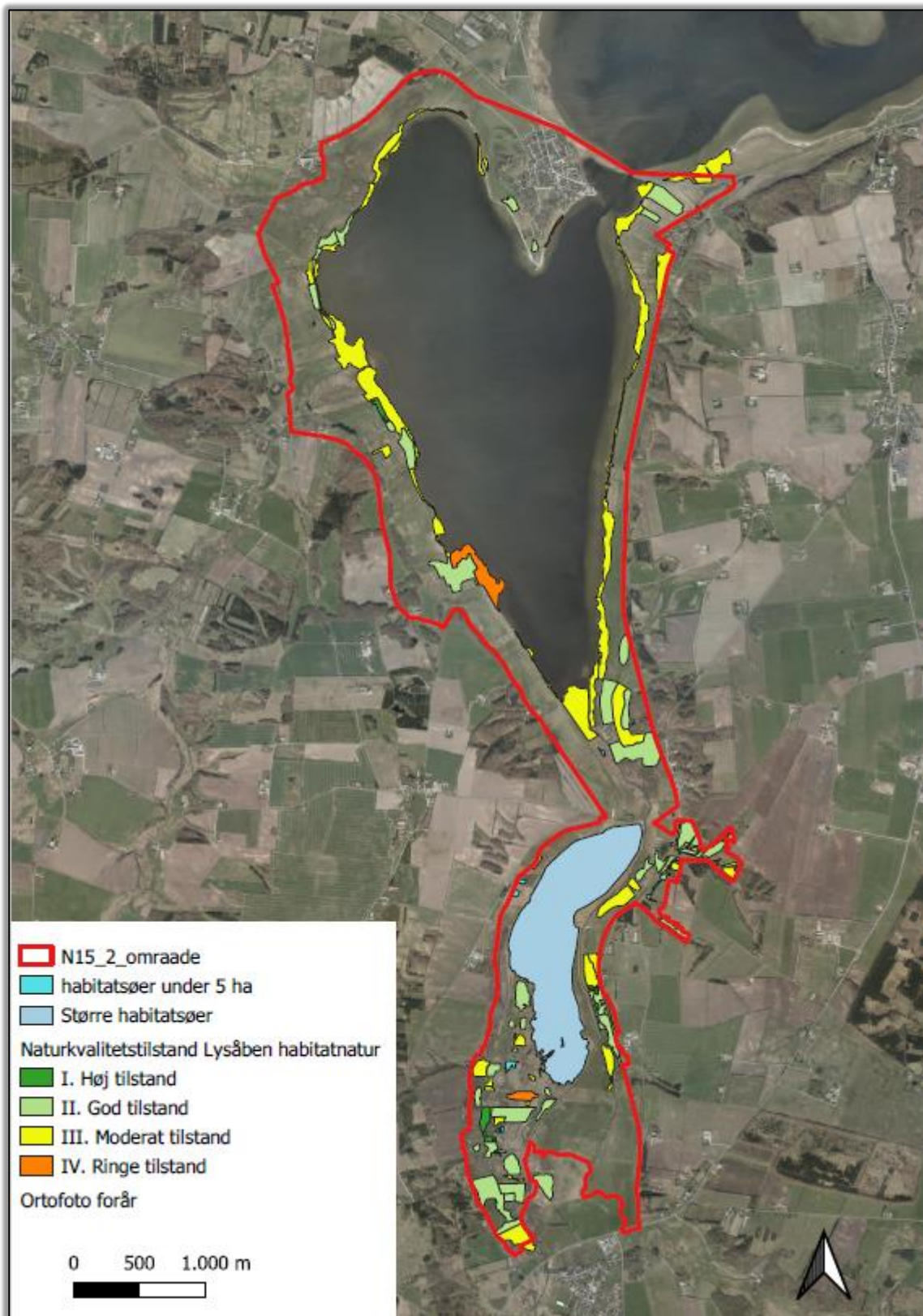
- 1) [ASPEA-projektet vedr. Hedepletvinge – EU-Lifeprojekt, Naturstyrelsen Himmerland](#)
- 2) [Handlingsplan for bevaring af den truede sommerfugl hedepletvinge – Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen 2000](#)
- 3) [Natura 2000 Basisanalyse 2022-2027 – Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal – Miljøstyrelsen 2014 – ISBN nr. 978-87-7038-756-9](#) samt tilknyttede data udstillet på [MiljøGis](#)
- 4) [Arter.dk](#) – database med indrapporterede artsfund fra myndigheder, borgere mv.
- 5) *Fastsættelse af tålegrænser for vandløb og natur – Baggrundsrapport udarbejdet af NIRAS 2020 for Aalborg Kommune (AAK-dokumentnummer 2018-071248-83)*
- 6) *Naturlig hydrologi i Halkær Ådal, Halkær Bredning – Tekniske, biologiske og hydrologiske forundersøgelser – Maj 2018 – Cowi A/S for Aalborg Kommune (AAK dokument nr. 2021-070109-18)*

Bilag

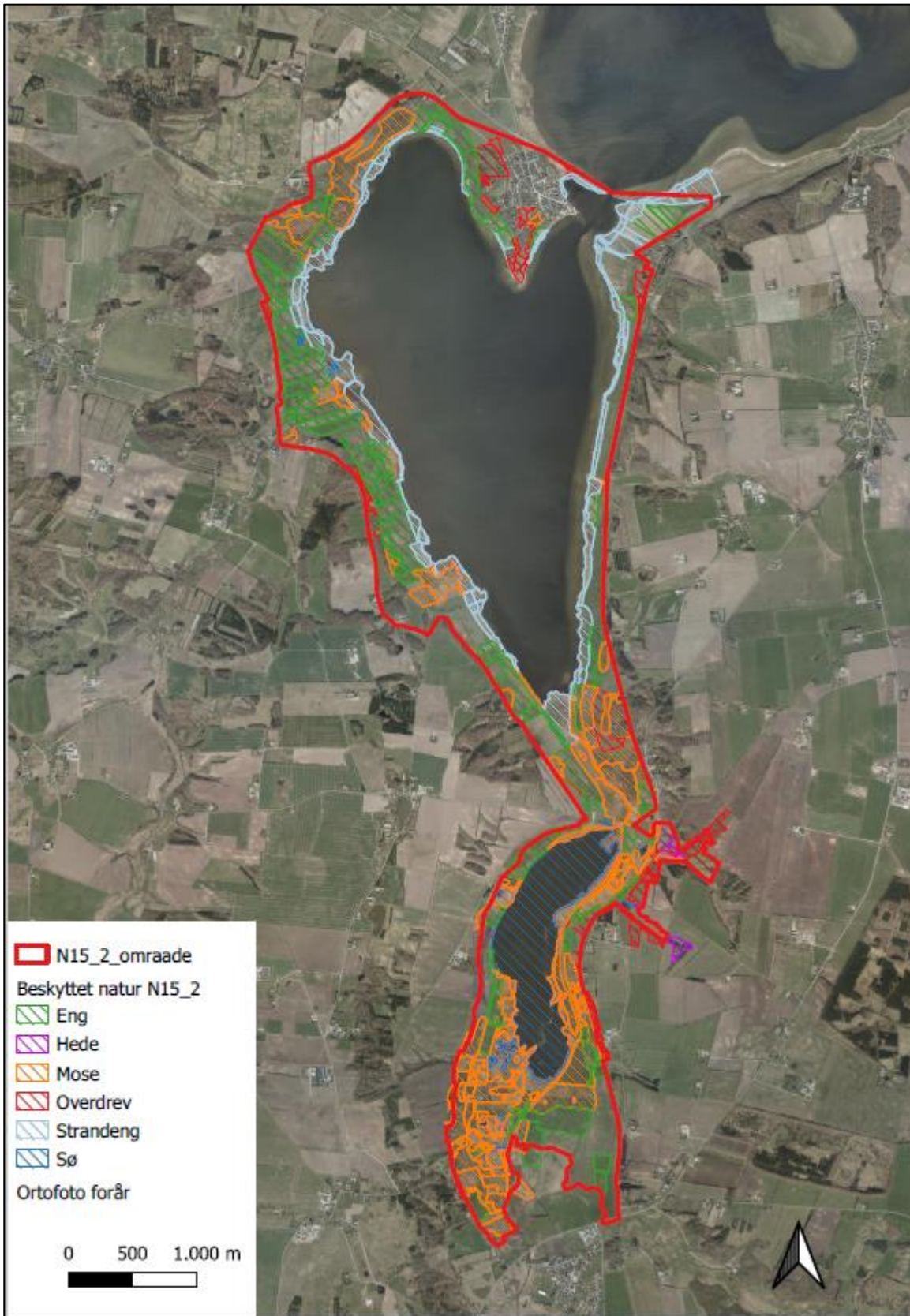
Kortbilag 1:- Kortlagt lysåben habitatnatur Halkær Ådal og Bredning – område N15-2

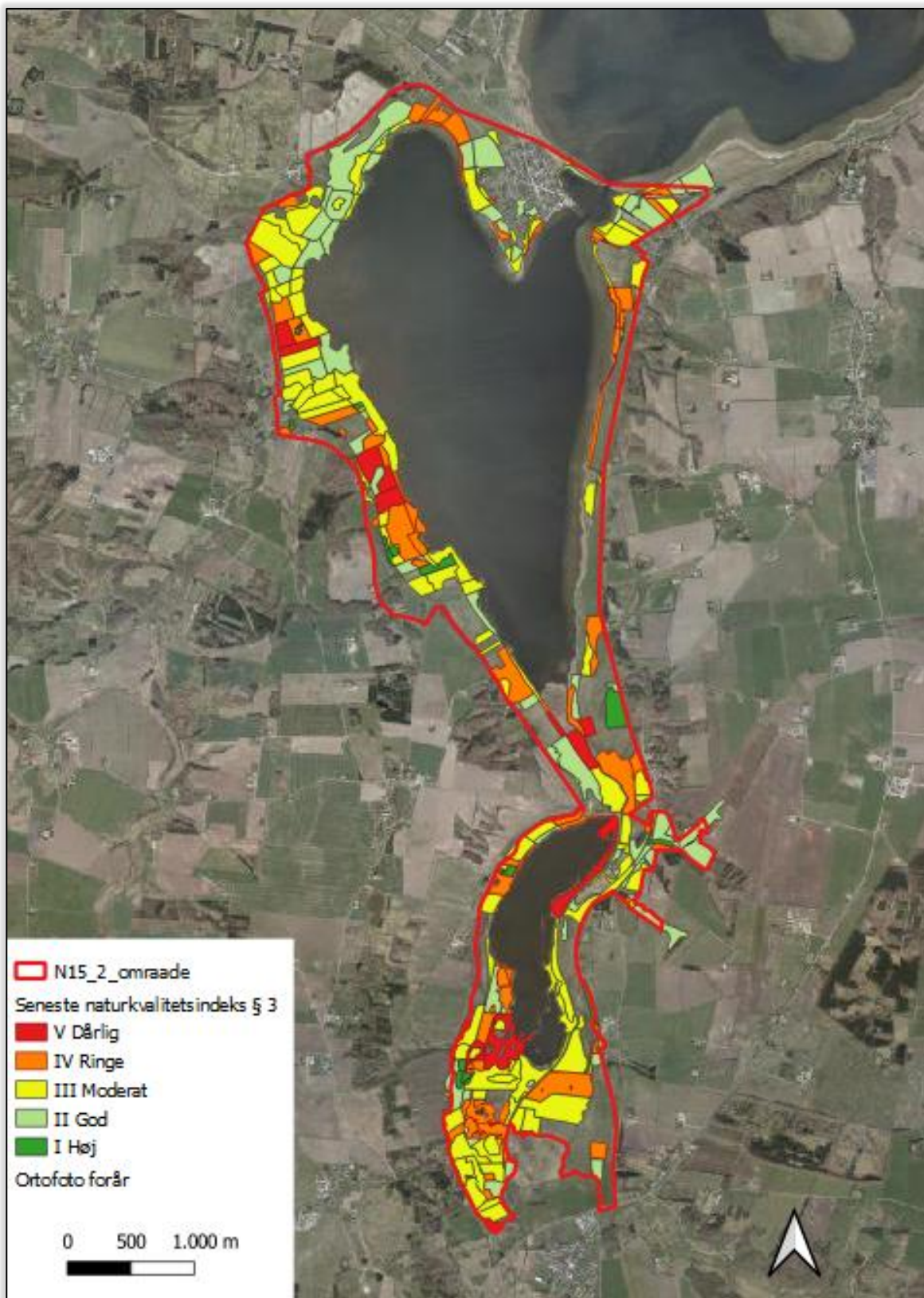

Kortbilag 2 – Naturtilstanden i kortlagt lysåben habitatnatur– Tilstanden for søerne ukendt

Kortbilag 3 - Kortlagt §3-natur i projektområdet (øverst) med senest registrerede naturtilstandsklasse (nederst).

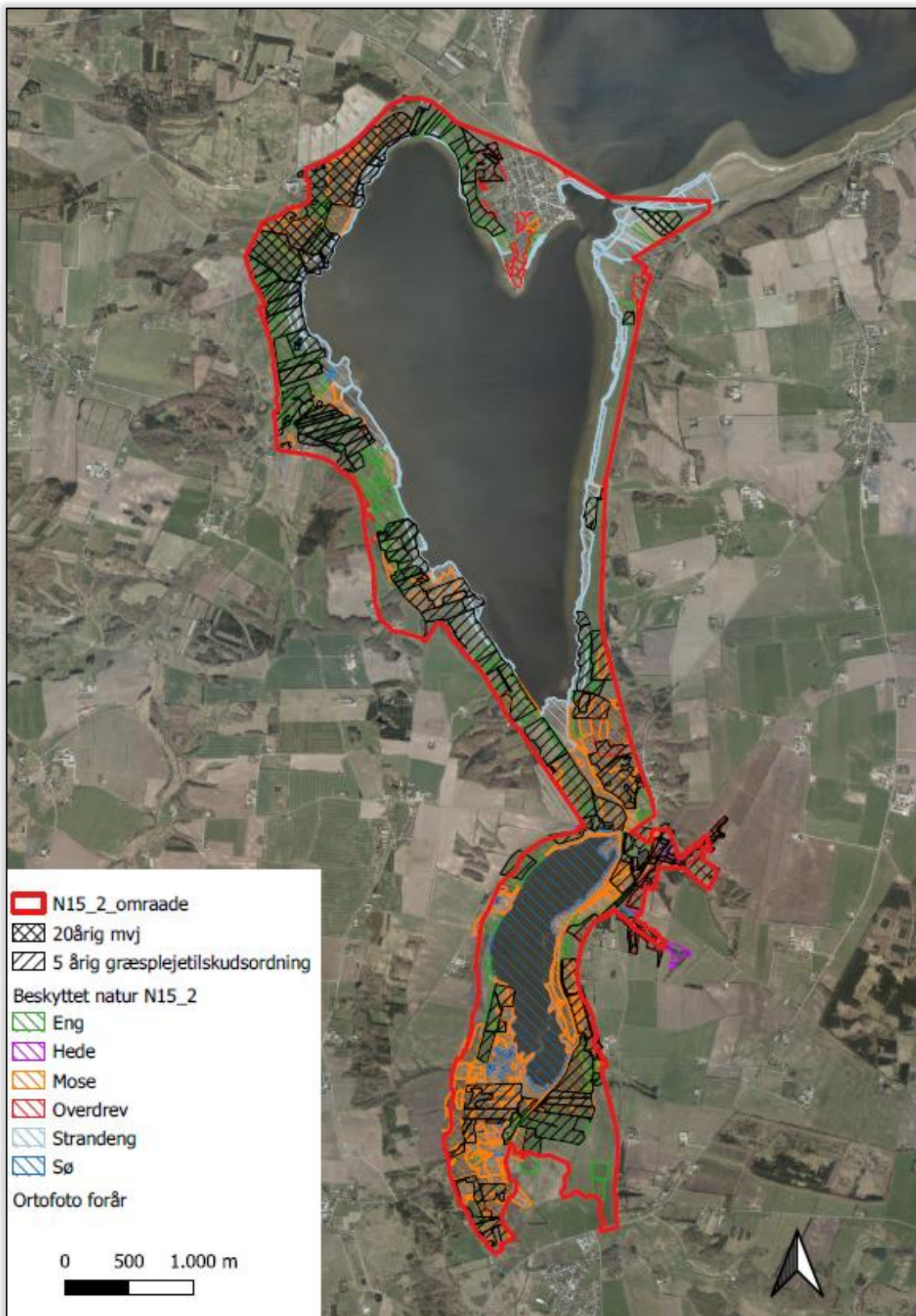

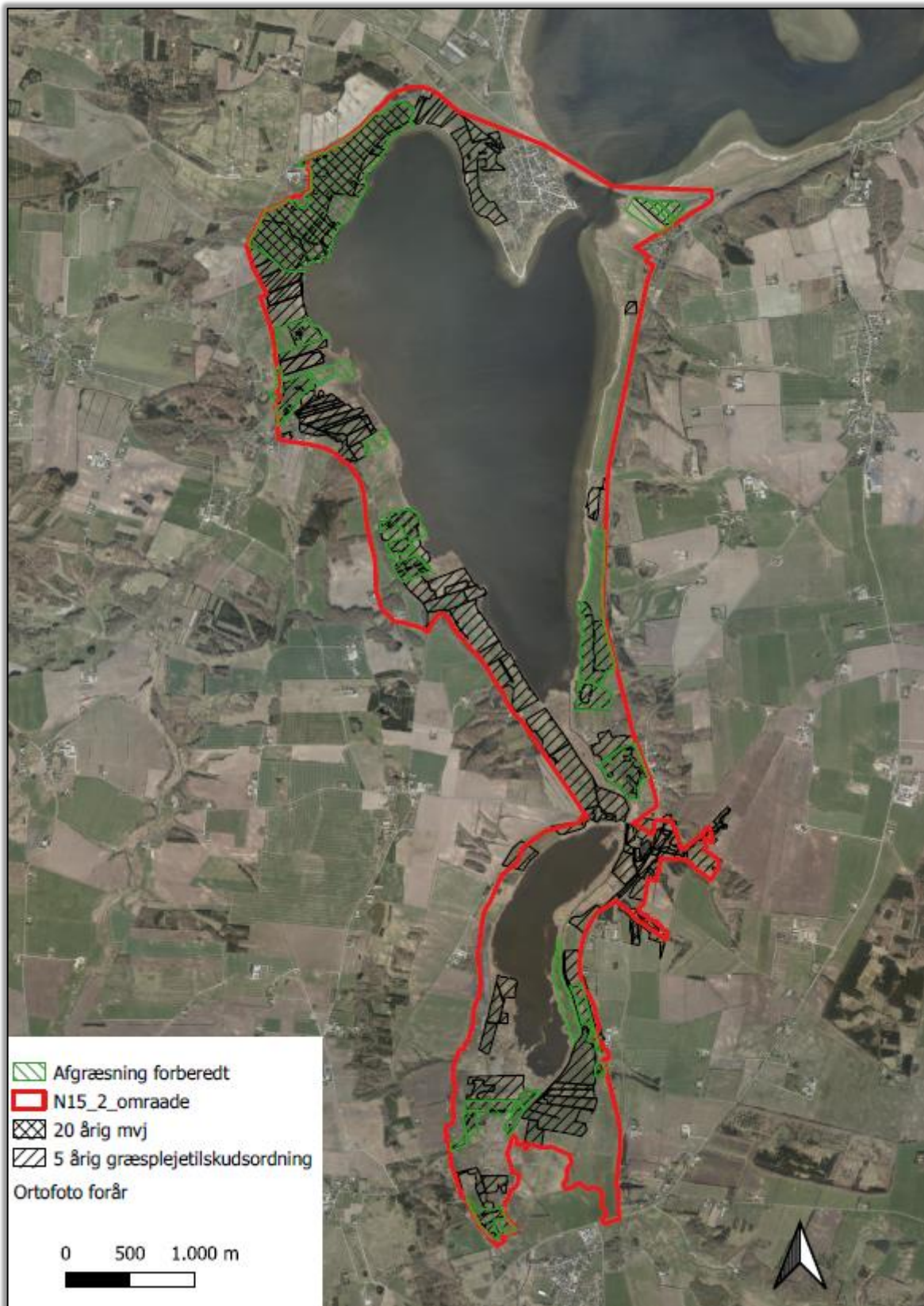
Kortbilag 4 – Registrerede vandløb og grøfter – N15-2

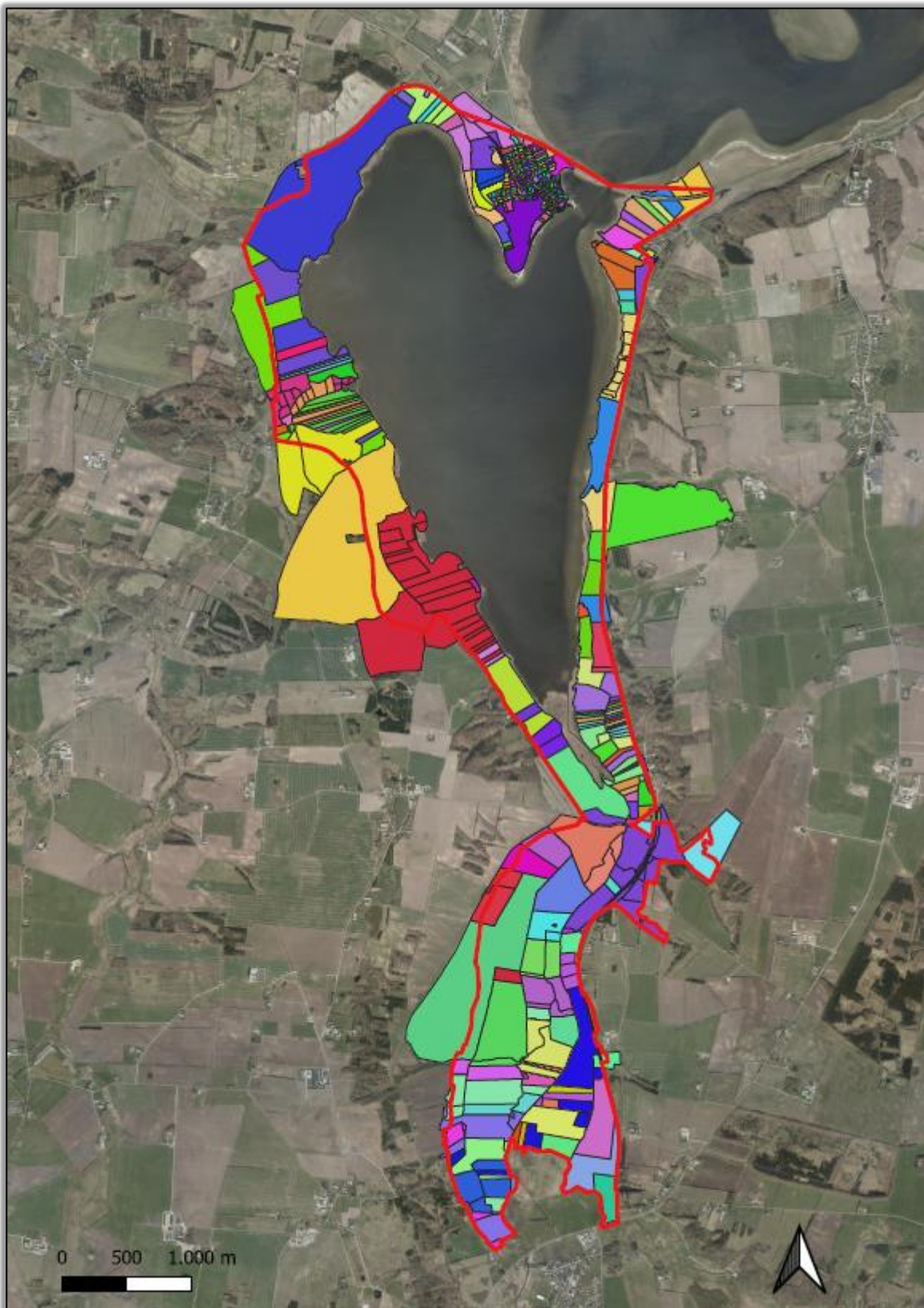
Kortbilag 5 – Arealer omfattet af 5- eller 20 årige græsplejetilskudsordninger– underlagt med § 3 natur

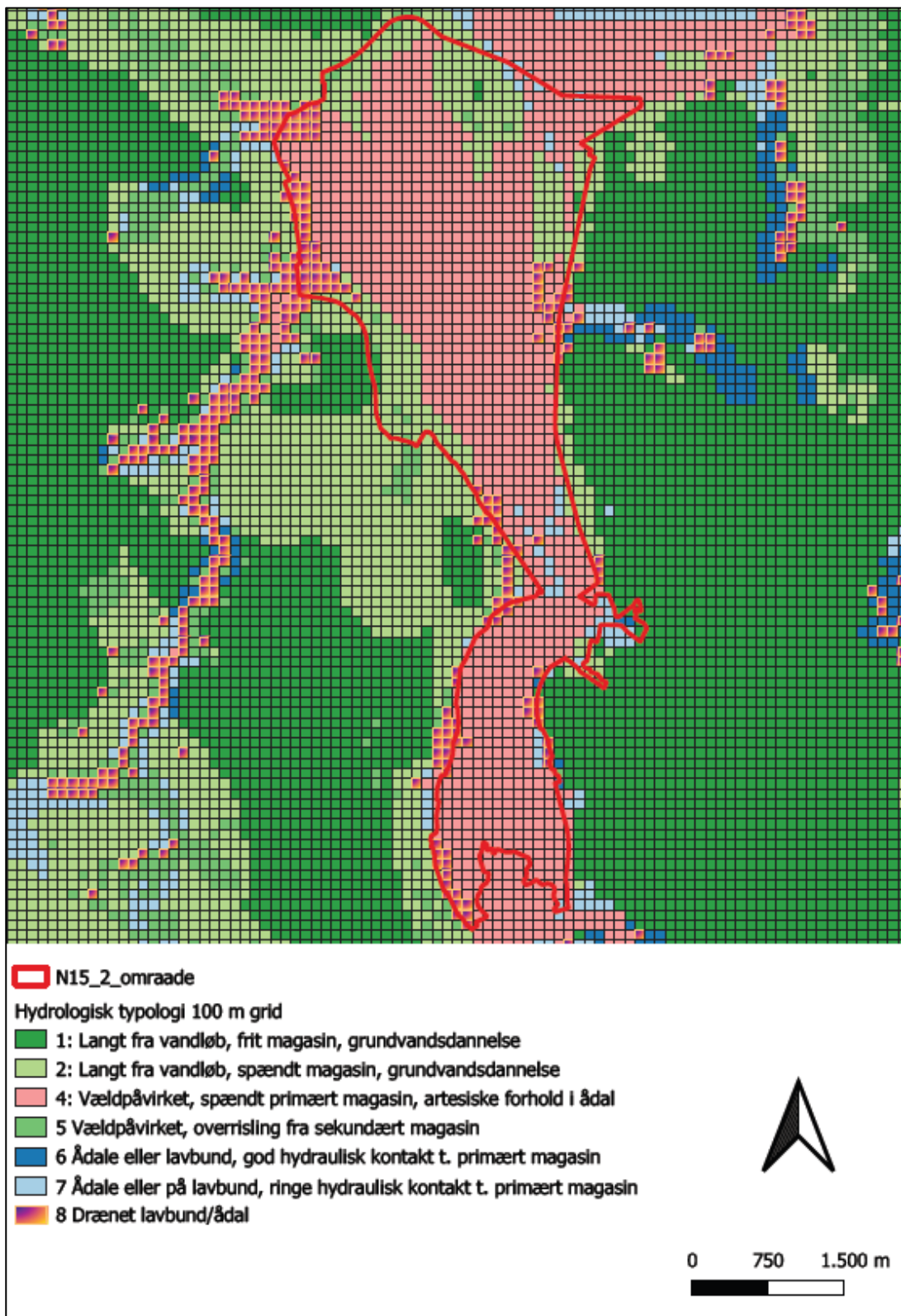
Kortbilag 6: Arealer med 5 eller 20 årige græsplejetilskud overlagt med arealer, hvor der er givet tilskud til forberedelse af græsning

Kortbilag 7 – Ejendomsstruktur med hele matrikler fordelt efter ejendomsnummer

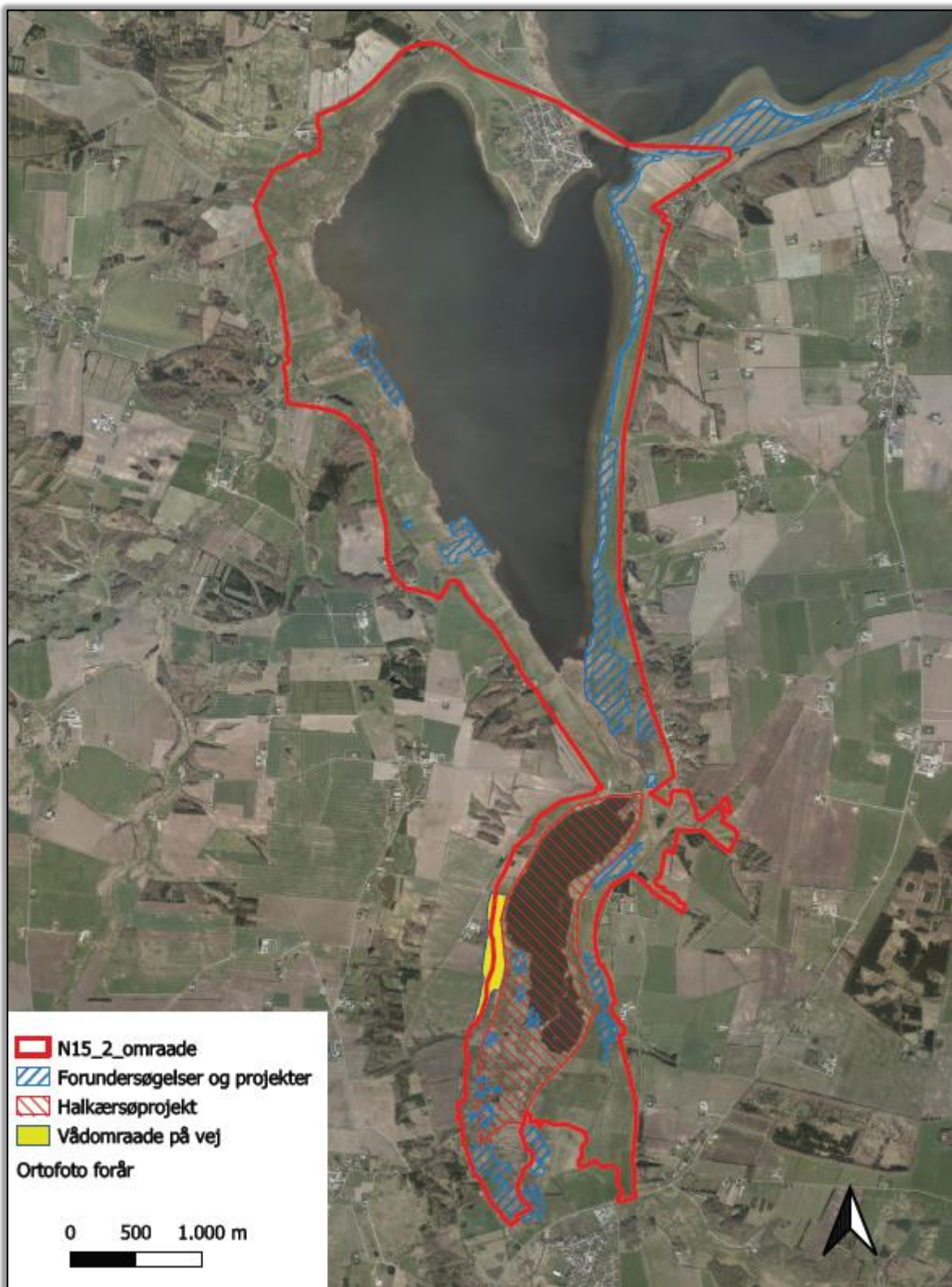

Kortbilag 8: Typologisering af sandsynligt hydrologisk regime terrænnært i 100 m grid¹⁴. Kortet illustrerer, at hovedparten af området er et grundvandsudstrømningsområde omgivet af grundvandsdannede opland

¹⁴ Baggrund for data i reference nr. 5

Kortbilag 9: Hydrologiprojekter inkl. forundersøgelser samt vådområdeprojekter i projektområdet – enkelte nærliggende projekter med relevans medtaget

Kortbilag 10: Arealer med opnået tilskud til forberedelse af afgræsning

